

Jan I van Brabant: Leuven, 1252/54 - Bar-le-Duc, 3 mei 1294

Hij was bekend als minnezanger. Jan I van Brabant volgde zijn mentaal gestoorde oudere broer Hendrik IV op, die door zijn moeder-regentes van de troon was geweerd.



Hertog van Brabant

Periode: 1267-1294

Voorganger: Hendrik IV

Opvolger: Jan II

Hertog van Limburg

Periode: 1288-1294

Voorganger: Reinoud I van Gelre

Opvolger: Jan II

Vader: Hendrik III van Brabant

Moeder: Aleidis van Bourgondië

Jan I was een krachtige heerser die zijn gebied aanzienlijk vergrootte. Hij kondigde ook een algemeen landrecht af en reorganiseerde de administratie van zijn vorstendom. Zijn pogingen de Brabantse invloed tussen Maas en Rijn te versterken brachten hem onder meer in botsing met de machtige aartsbisschop van Keulen. Omdat zijn Rijnpolitiek strookte met hun handelsbelangen, kon hertog Jan rekenen op de financiële steun van de Brabantse steden, waaraan hij als tegenprestatie uitgebreide privileges toekende. Zijn belangrijkste aanwinst was het hertogdom Limburg, (samenvallend met het noordoosten van de huidige Belgische provincie Luik en het zuiden van de Nederlandse provincie Limburg, en genoemd naar de burcht Limburg aan de Vesder). Toen de kinderloze hertogin Irmgard

van Limburg in 1283 overleed, kocht Jan I het opvolgingsrecht van één van haar erfgenamen. Dat was niet naar de zin van haar weduwnaar Reinoud I van Gelre. Het verzet werd echter tijdens de Slag bij Woeringen (5 juni 1288) gebroken, waarna het hertogdom Limburg definitief aan Jan I werd toegewezen.

Jan I staat bekend als een levensgenieter en minnaar van muziek, zang en dichtkunst, aan wie een aantal Middelnederlandse minneliederen *als Eens meien morgen vroe* toegeschreven worden. Ook is er een bekend Brabants volkslied waarin hij wordt vereerd.

*Eens meienmorgens vroe
Was ic opgestaen,
in een scoen boemgaerdekijn
Soudic spelen gaen.
Daar vant ic drie joncfrauwen staen:
Dene sanc vore, dander sanc ca:*

Harba lori fa, harba harba lori fa, harba lori fa.

*Doe ic versach dat scone cruut
In dat boemgaerdekijn,
Ende ic verhoorde dat soete geluut
In den mageden fijn,
Doe verblide dat herte mijn,
Dat ic moeste singen na:*

Harba lori fa, harba harba lori fa, harba lori fa.

*Doe groette ic die allerscoenste,
Die daer onder stont;
Ic liet mine arme al omme gaen;
Doe, ter selver stont
Ic woudese cusse an haren mont.
Si sprac: „laet staen, laet staen“.*

Harba lori fa, harba harba lori fa, harba lori fa.

Hij huwde in 1273 met Margaretha van Dampierre, dochter van de Vlaamse graaf Gwijde van Dampierre. Zijn eerste vrouw, Margaretha, een dochter van Lodewijk IX van Frankrijk, overleed in 1271 na amper één jaar huwelijk in het kraambed. Jan was vader van:

- Godfried (1273/74 – na 13 september 1283)
- Jan II van Brabant (1275-1312)
- Margaretha van Brabant (1276-1311), die in 1292 huwde met keizer Hendrik VII (1275-1313)
- Maria, die in 1305 huwde met graaf Amadeus V van Savoye (1253-1323)



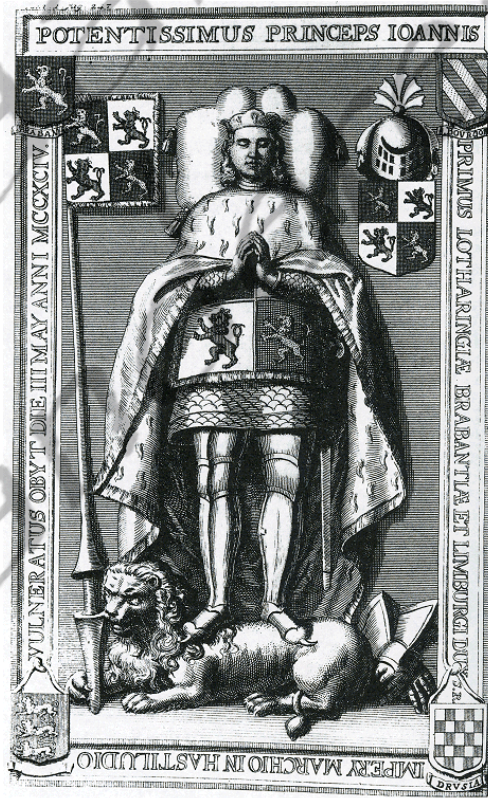
Het huwelijk van Margaretha van Vlaanderen met hertog Jan I van Brabant

Jan I van Brabant had ook talrijke erkende bastaarden:

- In 1272 werd uit een relatie met Janneke Pijljijsjer (1253°-1297+) een zoon Jan Pijljijsjer geboren.
- In 1273 werd uit een relatie met Johanna van der Balct, een zoon Gilles van der Balct geboren.
- In 1275 werd uit een relatie met Aleydis van der Plas (dienstmeisje op kasteel), een zoon Jan van der Plas geboren.

Van andere bastaarden zou Jan I eveneens de natuurlijke vader zijn: Jan Meeuwe, Margareta van Tervuren en Jan van Mechelen. Al zijn de historici het niet eens over alle bastaarden (zoals over Jan van Mechelen).

Zijn hartstocht voor jachtpartijen en gewelddadige riddertoernooien moest de hertog echter met de dood bekopen: hij verongelukte tijdens een toernooi in Bar-le-Duc. Hij werd begraven in de minderbroederskerk in Brussel. De resten van zijn graf zijn nog te zien naast het beursgebouw.



Grafmonument voor Jan I van Brabant. Kopergravure uit 'Le Grand Théâtre Sacré du Duché de Brabant' (1734).



Het wapenschild van de hertogen van Brabant en Limburg.

Metaaldetectie
Vlaanderen